

Farská syntéza

Farnosť Veľký Biel – Nová Dedinka

1. Úvod

Synodálna skúsenosť vo farnosti z pohľadu koordinátora

- Viacerí ľudia vítali synodu, zaujímali sa, chceli sa zapojiť, ale vedeli o tom málo, slabá informovanosť.
- Pápež ohlásil synodu na jeseň, ale kým sa rozbehla farská fáza, ostalo málo času na realizáciu. Predstava bola pekná a zmysluplná, realizácia neskorá a rozpačitá – aj vplyv kovidu.
  - o keby jednotlivé skupiny pracovali od cca novembra do apríla, zastabilizovali by sa mnohé vzťahy – takto boli isté veci iba naznačené.
  - o tým, že stretnutia boli nahustené, vznikla v závere aj akási únava zo synody.
- Téma a dokumenty synody naformulovaná kostrbato a akademicky, bol veľký problém pochopiť a pretlmočiť, čo sa pod tým skrýva, otázky bolo treba zjednodušiť a prepracovať.
  - o pre mňa je to signál odtrhnutosti cirkevných elít, ktoré tieto dokumenty pripravovali, od reality veriacich, akoby si neuvedomovali možnosti koordinátorov, ktorí sa tejto úlohy zhostili popri práci a rodiny a ani úroveň väčšinového obyvateľstva.
  - o 6 stretnutí otvorenej skupiny v pastoračnom centre – s počtom ľudí cca do 20, rozdelených na menšie skupiny s 3 moderátormi, na každom stretnutí 2-3 otázky
- Stretnutie prebiehali aj v niektorých spoločenstvách fungujúcich vo farnosti, výsledky uvádzam spolu (ženy z modlitieb matiek,¹ bunky, manželské spoločenstvo).
- Synoda ako priestor pre stretnutia a zoznámenie sa, väčšinou bola príjemná atmosféra s dôrazom na budovanie dôvery.
- **Farská fáza synody u nás bola viac zameraná na život vo farnosti a na jeho slabé a silné stránky, na spoločenské otázky sa reagovalo oveľa menej.**
  - o väčšinou prichádzali kresťania z jadra, praktizujúci, so skúsenosťou spoločenstiev, ojedinele aj periférie, reprezentovaní boli mladí aj starí, Slováci, Maďari aj zasvätení. Pán farár sa rozhodol stiahnuť sa zo stretnutí, aby dal priestor a slobodu laikom (usúdil, že niektorých jeho prítomnosť môže blokovať), ale plne synodu podporoval, komunikovalo sa s ním veľmi dobre.
  - o periférnych kresťanov (nepraktizujúcich, rozvedených) sa darilo oslovovať skôr cez osobné vzťahy, nezúčastnili sa na spoločných stretnutiach, preferovali osobné rozhovory. Výstupy z týchto stretnutí sú tiež zahrnuté do syntézy.

2. Jadro

Rozdelené podľa tém, ktoré boli najsilnejšie zastúpené

Téma spoločenstva

- Účastníci synody mali väčšinou pocit, že Cirkev s nimi kráča po ceste a že vo farnosti nikto nie je vylúčený. Na širší spoločenský rozmer reflektovali menej. Nepomenovali

---

¹ Od koordinátorky Modlitieb matiek pre Slovensko sme dostali informáciu, že synodálne stretnutia vo farnosti by sa nemali organizovať pod záštitou MM, niektoré ženy však vyslovili potrebu synodálnych stretnutí v užšom kruhu, tak vznikla aj synodálna skupina žien.

žiadne väčšie problémy, skôr bolo badať silnú tendenciu sebareflexie, účastníci sa snažili nájsť chybu v sebe. Tento prístup isto prispieva k prehľbovaniu vlastného prežívania, súčasne však bráni tomu, aby skutočné, systémové pochybenia boli pomenované.

- Objavovalo sa očakávanie, aby sa spoločnosť v budúcnosti stala viac kresťanskou.
- Opakovane zaznievalo, že spoločenstvo je pre jednotlivca dôležité pre zdravý rast vo viere. Z kresťanov, ktorí zostanú uzavretí do seba, bez spoločenstva, sa stávajú často čudáci alebo fanatici. Spoločenstvo formuje a obrusuje. Farské spoločenstvo častokrát nie je dosť osobné, poznáme sa veľmi ľahko. Súčasne však vznikla otázka, kto by mal zastrešiť, viesť tieto spoločenstvá. Je otázne, či sa nájdú ľudia, ktorí priložia ruku k dielu, aby sme nechceli len čerpať, ale aj dávať.
- Ľudia vyjadrovali túžbu po radostné spoločenstvo v Cirkvi aj vo farnosti – ako kresťania pôsobíme málo radostne.
- Túžba, aby sme si ako komunita veriacich boli viac nápomocní aj v každodenných veciach, aby sme vedeli, koho môžeme osloviť s našimi každodennými potrebami. Táto myšlienka je zaujímavá, poukazuje na to, že kresťanskú komunitu považujeme za dôveryhodnú, súčasne tento postoj môže vylúčiť z našich životov nekresťanskú časť spoločenstva, je tu hrozba prílišného uzatvárania sa do vlastnej bubliny.

Téma periférie a menšín

- Málo sa vnímali vylúčené komunity, problémy vedeli skôr pomenovať ženy v rámci synodálnych stretnutí Modlitieb matiek – poznajú sa lepšie a viac si dôverujú, boli vo svojej komfortnej zóne, kde sa vedeli otvorenejšie vyjadriť.
  - o tieto ženy vnímali svoju úlohu v Cirkvi skôr na lokálnej úrovni, väčšinou sa vyjadrovali k životu vo farnosti, ako dôvod zaznel, že sa ani necítia kompetentné vyjadrovať sa k celocirkevným veciam, ktorým možno ani dostatočne nerozumejú, nemajú teologické vzdelanie ani dostatočný vzhlád (napr. problematika svätenia ženatých mužov atď.)
  - o svoje miesto vnímali skôr v tichej službe pre farnosť, ako napr. upratovanie kostola, okopávanie záhradky, podpora kňaza, účasť na akciách vo farnosti atď. Tieto ženy sa teda cítia komfortne v tichej službe a prítomnosti ako Panna Mária.
  - o viac vnímali aj prítomnosť chudobných, rozvedených, mladých po birmovke, novopristaňovalcov.
- Od žien zaznel názor, že sa necítia zodpovedné za Cirkev, keďže jej vedenie aj reprezentácia je paternalistická, je to záležitosť zasvätených mužov, na základe ktorých si svet vytvára obraz o Cirkvi, ženy sú na tom menej účastné, aj menej zodpovedné.

Problém maďarskej menšiny

- o viacerí slovenskí veriaci si neuvedomovali, že maďarská menšina môže narážať na problémy, väčšinou sa to vníma tak, že tunajší Maďari vedia po slovensky, takže nepotrebujú omše a pastoračnú starostlivosť zvlášť.
- o potreba maďarských omší – maďarskí veriaci sa dostávajú na perifériu. Často sú to staršie ženy, pre ktoré svätá omša znamená veľmi veľa – popri duchovnom

rozmere občas je to ich jediný sociálny kontakt. Aj keď vedia po slovensky, ich materinským jazykom je maďarčina, je to pre nich prvý jazyk modlitieb. Je dôležité pre ne počuť Božie slovo v tomto jazyku... treba byť vnímaví aj na ich potreby a prijímať ich s láskou.

- bol identifikovaný problém s otvorenosťou voči sebe, s pochopením a vnímaním obojstrannej citlivosti, potrieb a požiadaviek.
- z maďarskej strany je prítomný pocit urazenosti a ublíženosti.
  - zároveň viacerí sa však vyjadrili, že sa vzájomne vnímajú ako veľké obohatenie.
- ukázalo sa, že je potrebné o týchto veciach hovoriť, pomenovať pre ľudí isté veci (napríklad že Te Deum vypočutý po maďarsky sprostredkováva tie isté milosti ako v slovenčine²).
- miešané slovensko-maďarské omše cez sviatky: niektorí ich vítajú, niektorým vyslovene vadia.
- existuje aj skupina slovenských veriacich, ktorí majú vrúcny vzťah k svätej omši, nech je to v maďarčine alebo v slovenčine. Niektorí však hovoria o tom, že im to osvetlil kňaz, čo pomohlo, aby prekonalí svoju počiatočnú averziu voči maďarským omšiam.
- vznikol podnet zaoberať sa touto otázkou a zvolať stretnutie na túto tému.

Téma slávenia a postavenia kňaza vo farnosti

- Kňaz je vo farnosti autoritou, niektoré rozhodnutia, zmeny nám nemusia byť po vôli, ale neskôr sa môže ukázať dobré ovocie trpezlivosti.
  - avšak povedať svoj názor v láske je dôležité.
- Bolo vnímať veľké nároky kladené na kňazov vo všeobecnosti: niektoré opodstatnené, iné nie
- Bola pomenovaná chýbajúca príprava pre dnešnú dobu: líderstvo, psychológia, komunikačné zručnosti, budovanie komunity, zvládanie svojich emócií a životnej cesty, ľudská realizácia, naplnenie, zrelosť a vyváženosť.
- Spolu s veľkými nárokmi na kňazov zaznievala od veriacich aj túžba po vedení, poučení. Celkovo bolo vnímať potrebu učenia sa, padla aj požiadavka biblických krúžkov.
- Ani mnohým dospelým a praktizujúcim veriacim nie je úplne jasná symbolika svätej omše, čo sa prečo deje – potreba katechéz aj v dedine.
- Autorita a spoluúčasť – potreba pastoračnej rady, určiť, kto je zodpovedný za čo, odbremeniť kňaza, zosieťovať ľudí, aby veci fungovali hladšie.

Téma Cirkvi vo svete a v spoločnosti

- Konštatovalo sa, že názor Cirkvi na celospoločenské dianie nie vždy počuť, respektíve aj že to absentuje, niekedy prichádza neskoro, ale keď Cirkev vysloví názor, tak by to mala komunikovať s láskou ako pápež: láska, milosrdenstvo, prijatie, nie hromy

---

² Tento problém pravdepodobne spôsobil vysvetlenie podmienok odpustkov v duchu, že k získaniu odpustkov je potrebné nábožne zúčastniť sa recitovania napr. Te Deum. Je potrebné to dovysvetliť.

a blesky. Zaznel aj názor, že keď reprezentanti Cirkvi nevedia hovoriť s láskou, potom majú radšej zostať ticho.

- Pastierske listy sú veľkým sklamaním pre mnohých, sú úplne odtrhnuté od reality veriacich, neaktuálne a komplikované, neznejú ako slovo otca. Keď si to lektori pre seba prečítajú viackrát, aby to vedeli plynule prečítať nahlas, tak je ich hĺbka vnímateľná, ale bežný človek, ktorý to počuje pastiersky list raz na svätej omši, nemá šancu. Poukazovalo sa aj na zlú kvalitu maďarských prekladov pastierskych listov (v poslednej dobe sa to zlepšilo).
- Podľa niektorých fungovanie Cirkvi je paternalistická. Treba pracovať so vzťahom k moci. Cirkevná hierarchia má byť hierarchiou služby, nie moci. Zazneli názory, že paternalizmus spôsobuje aj nezrelosť veriacich – asi sú to spojené nádoby.
- V niektorých prípadoch sa objavil trpitel'ský mód slovenských katolíkov.

3. Záver

Zhrnutie najdôležitejších (kritických) pozorovaní z pohľadu koordinátora – tieto myšlienky zazneli na skupinových stretnutiach, ale aj na osobných (predstaviteľia periférie, menšiny, nepraktizujúci kresťania, ktorí majú na cirkev pohľad aj zvonka)

- Často je badateľný trpitel'ský, viktimizačný mód slovenskej Cirkvi – silne zastúpený pocit, že niekto jej chce ubližovať, že sa ňu útočí. Tento pocit je dominujúci, systémovo pestovaný a kultúrne ukotvený, živený symbolmi. Spo/ôsobuje to uzatváranie sa Cirkvi do seba. Potreba rozlišovania pri vzťahu k utrpeniu – žiť v sebe pozíciu obeť je nebezpečné. Problém je dlhodobý a jadrový. Svätosť sa „nezasluhuje“ utrpením. Treba mať na pamäti radosť zo zmŕtvychvstania a snažiť sa prekonať karpatský syndróm trpiaceho spoločenstva.
  - o Súčasne mnohé chyby a nedostatky Cirkvi ako komunity odrážajú chyby spoločnosti, nepatria výlučne Cirkvi. Cirkev ako podmnožina spoločnosti nie je zodpovedná za všetky spoločenské neduhy.
- Prítomnosť silnej sebareflexie u viacerých veriacich – tiež môže byť na škodu, keď všetko si s'ahujeme k sebe a vždy hľadáme vinu v sebe alebo v blízkych, nikdy nie v Cirkvi.
- Pre viacerých sa s Cirkvou priamo spája pocit hriechnosti, majú dojem, že Cirkev sa sústreďuje na hriechy, živí pocit hriechnosti oveľa viac, ako je povzbudením a podporou pre ľudí. Odovzdáva sa v Cirkvi pocit individuálneho zlyhania?
- Predstaviteľia sexuálnych menšín v rámci individuálnych konzultácií hovorili o svojom pocite vylúčenosti, o nepochopení zo strany Cirkvi, o mocenskej komunikácii predstaviteľov Cirkvi smerom k nim (napríklad argumentácia Bibliou nemusí byť aktom lásky v tomto kontexte).
- Z osobných konzultácií: problémom Cirkvi je jej neúprimnosť a nedôveryhodnosť. Ľudia nežijú vieru, iba sa tak tvária, resp. nechápu princípy kresťanstva vo svojej hĺbke, hlásajú niečo iné, než čo žijú. Tak sa stávajú v očiach spoločnosti pokryteckými. Neúprimnosť je prítomná aj dovnútra Cirkvi – neochota pozrieť sa na vlastné pochybenia (sexuálne škandály).

- hovorili aj o chýbajúcej sebareflexii zo strany Cirkvi, nedostatku cross-controllingu, zametání problémov pod koberec – napríklad pri kauzách sexuálnych zneužívaní alebo pri kauze arcibiskupa Bezáka.
- Ďalší podnet z osobných konzultácií: vo vzťahu k svetu sa predstavitelia Cirkvi často správajú ako majitelia pravdy, ktorí majú svetu pripomenúť, ako by mali žiť a sú urazení, keď to tak svet nevidí.
  - vyjadrená veľká (priveľká?) úcta ku kňazom, k zasväteným osobám – zabraňuje to vnímať problémy, zakrýva aj previnenia – treba to uviesť na zdravú mieru.
- Z toho vyplývajúca túžba po kňazskej, cirkevnej vedenie nielen v duchovných otázkach (čo jej prislúcha), ale aj v duševných aj materiálnych veciach. Kňazi pritom často nezvládajú ani základy psychológie a vznikajú veľké škody, keď otázky zo sféry psychiky chcú vyriešiť duchovne (napr. smútenie, úzkostné stavy, depresie sú interpretované ako hriechne stavy, alebo na psychické problémy je odporúčaná len modlitba).
- Potreba prehlbovania manažérskych zručností u našich duchovných – líderstvo, komunikačné zručnosti, delegovanie, vedenie tímu...
- Konštatovala sa malá zrelosť až nezrelosť nášho kresťanstva, malá ochota prebrať zodpovednosť.
- Treba si uvedomiť nebezpečenstvo vytvárania vnútorných kruhov z tých veriacich, ktorí sa výraznejšie zapájajú do života farnosti, ktorým hrozí klerikalizmus. Celkovo je veľký problém, ak sa identita človeka príliš pevne previaže so spoločenstvom.
- Zaznela aj úvaha o potrebe svätenia ženatých mužov a otázka, či iný spôsob narábania s celibátom by nemohol priniesť uvoľnenie napätia v Cirkvi, spôsobeného nedostatkom alebo nekvalitou kandidátov na kňazstvo.
- Vyslovená bola aj myšlienka, že ak sa niečo doteraz robilo nejako alebo ľudia si myslia, že je to takto najlepšie, nemusí to tak byť. Treba sa učiť a zdokonaľovať sa v pokore...

Kroky pre slovenskú cirkev – prosíme o ďalšie rozlišovanie

- Ako zlepšiť komunikáciu
- Ako zlepšiť kvalitu pastierskych listov
- Potreba jasnejších vyjadrení k spoločenským situáciám aj problémom, aj politickým, aby cirkev nebola v niektorých témach bojzlivá, čím u verejnosti môže vzniknúť dojem, že s niektorými vecami súhlasí.
- Ľudia očakávajú, že v spoločenských otázkach má zaznieť hlas Cirkvi – láskavý a milosrdný – keď sa však tak nevedia vyjadriť, radšej nech mlčia.
- Problém maďarských veriacich/národnostných menšín
  - Je dôležité nastoliť si otázku maďarskej menšiny v cirkvi a problematiku slovenských veriacich v pôvodne väčšinovo maďarských obciach. Maďari sa dostávajú na perifériu a slovenská majorita si ich buď neuvedomuje, alebo sa na nich díva ako na príťaž. V diaspóre sú staré ženy marginalizované. Vnímať potrebu edukácie v tejto oblasti.
  - Zároveň aj viacerí slovenskí veriaci vyjadrili pocit, že ich potreby vzhľadom na ich početnosť nie sú dostatočne sýtené, naznačovali, že sa cítia byť marginalizovaní.

- Ako zlepšiť edukáciu veriacich – prítomná túžba po vedení aj po vedomostiach, ľudia vedia o viere málo.
- Ako narábať s trpiteľským syndrómom slovenských kresťanov.
- Ako zlepšiť komunikačné a manažérske zručnosti kňazov – potreba delegovania úloh, kde sú zastupiteľní.
- Ako zlepšiť psychologickú pripravenosť kňazov.
- Otvorenosť a adaptabilnosť Cirkvi je veľká otázka, pôsobí ustráchanie a zaseknutá v obrannom móde.
  - o Z osobných konzultácií – nedostatočné zohľadňovanie vývinu, slabé až chýbajúce reakcie na zmeny, ktoré prebiehajú v spoločnosti. Túžba, aby sa svet (realita?) prispôsobila Cirkvi, túžba formovať svet podľa vlastnej predstavy.

Ovocie - vďaka za to!

- Návrhy pre miestnu farnosť (viď. Príloha)
- Prerobila sa webstránka – praktickejšia, nápomocnejšia, pružnejšia.
- Rozbieha sa pastorácia stredoškolákov.
- Detské sväté omše s detským spevokolom a hry na farskom dvore po svätej omši.
- Mládežnícky spevokol.
- Objavili sa noví ľudia.
- Boli nadviazané viaceré perspektívne vzťahy, ktoré prerastajú do priateľstiev.
- Možno pokračovanie synodálnych stretnutí?

Symbol synody – nemí začali hovoriť 😊